

Ležet s větrem o závod

text Jana Novotná

Následující příspěvek je věnován diplomové práci Evy Navrátilové *Natrix²* – dámské lehkolo, s níž uzavřela magisterské studium v Ateliéru produktového designu na Fakultě výtvarných umění v Brně. Téma ani název nejsou samozřejmě náhodné. Název odkazuje k latinskému pojmenování užovky obojkové, což autorka ve svém textu objasní. A téma práce? Eva Navrátilová, která si mezi střední a vysokou školou a potom i v průběhu studia stačila několikrát odskočit na různé zahraniční stáže, vyzkoušela si několik praxí doma i v zahraničí a pravidelně se účastní designérských soutěží, se totiž nadšeně věnuje více či méně adrenalinovým sportům. Rychlost je Evino oblíbené slovo, které nejenže vtělila do názvu písemné části své diplomky (*Design pro rychlost*), ale které jako by přímo charakterizovalo autorčin životní styl.

Stručně řečeno, Evě Navrátilové učarovaly rychlostní sporty. Jízdu na lehkole si oblíbila natolik, že se rozhodla učinit z něj téma své diplomové práce. Každopádně je to téma, s kterým se dennodenně potýkám, uvádí ve své diplomové práci a pokračuje: Sama jsem totiž majitelkou kola, které svými parametry dovoluje ujet zvolenou vzdálenost rychleji než kolo klasické při stejném výkonu.

Poté, co nekonvenční kolo sestrojila, obhájila s ním diplomovou práci a uzavřela studium, „ulehla“ na své lehkolo a odjela do Holandska. Doufáme, že se vrátí a Česká republika nepřijde o dalšího nadějného designéra.

***Natrix²* – dámské lehkolo**

text Eva Navrátilová

Dámské lehkolo, co by sousloví vlastně neexistuje. A není ani mnoho žen, které by tento neobvyklý způsob dopravy přitahoval. Kola na ně působí příliš technickým a nebezpečným dojmem, často bývají křiklavě barevná a spolu s jezdcem přitahují pozornost většiny kolemjdoucích, přičemž ne vždy je jejich reakce lichotivá. Má tedy smysl lehkolo pro ženy navrhovat? Chtějí jej vůbec? - Začala jsem pochybovat hned na počátku celého projektu.

Po čtyřech letech aktivní leho-cyklistiky mám za to, že je to nejpohodlnější kolo vůbec. Při stejné námaze urazím větší vzdálenost, snadněji dosáhnu vyšší rychlosti a netrpím bolestmi zad, za krkem a v rozkroku. A zde je asi onen zakopaný pes – kolo jsem si vyrobila na míru a dle svého vkusu.

Průměrná Češka, respektive Evropanka měří 167 cm. Chci-li jí nabídnout kolo příhodné českým silnicím a místní dopravě, kolo s obvyklými a cenově dostupnými komponenty a zároveň kolo odpovídající jejím potřebám komfortu a estetiky, musím začít úplně od začátku. Většina lehkol vhodných pro české prostředí je minimálně příliš vysoká a dlouhá pro ženu nebo s nestandardním 20"/ISO 406 kolem ve předu a o hmotnosti 16-18 kg.

Prvotní představa, že si budu skicovat tvar rámu tužkou na papír, mě okamžitě opustila. Lehkolo se tak stalo kompozicí často nesourodých podmínek. Musela jsem nakroutit rám tak, aby při dámské délce nohou nebylo sedlo a střed šlapání příliš vysoko, což by v opačném případě zvýšilo pocit nejistoty a neovladatelnost kola. Uhlíkový laminát se proto naskytl jako elegantní řešení pro esovité zakřivení rámu. Přestože je to materiál ekologicky a ekonomicky náročný, je v cyklistice velmi oblíbený - při sériové výrobě snižuje hmotnost, dovoluje si vyhrát s tvarem a je-li zachována viditelnost struktury tkaniny, pak vytváří velmi silnou (až magickou) a přitom seriózní atmosféru. Neposledním impulsem, proč jsem zvolila technologii laminování, byla nabídka slovenské firmy Comp-let, vyrábějící části letadel. Ředitel této firmy s nadšením vítá studenty designu, kteří tak mohou realizovat své sny.

V rámci dalšího snižování hmotnosti jsem lehkolo opatřila náhonem na přední kolo. Je to netradiční řešení, které upravuje přední vidlici. Zároveň ale ubralo počet kladek, jež by jinak vedly řetěz nad předním kolem a pod sedlem až ke kolu zadnímu, a zkrátilo řetěz o polovinu, tedy i jeho hmotnost. Velikost kol 26"/ISO 559 je krom jiných výhod obvyklá v našich krajích. Sedlo, či spíše lehátko ze sklolaminátu je od nizozemské firmy, ale u nás dostupné, a sice v několika velikostech. Je opatřeno „účky“ s drážkami pro úchyt k rámu a posun sedla vpřed i vzad. Jedinou velikostí rámu tak

pokryji osoby od 162 do 175 cm. Řízení a řazení je složeno z komponentů na našem trhu běžně k dostání. V praxi se mi osvědčilo opatřit si svá kola kratšími klikami. Z ergonomického hlediska to zní logicky, přitom však všechna vertikální kola kromě dětských jsou vybavena klikami o délce 170-175 mm. Natrix² má 140 mm dlouhé kliky. Nutí tím jezdkyňi k vyšší frekvenci, čímž eliminuje zdravotní rizika cyklistiky.

Komplex technických detailů, jak by se kolo dalo také pojmenovat, jsem se pokusila „uklidnit“ a scelit jemnou hadovitou křivkou rámu, z něž probleskuje uhlíková tkanina, ne vzdálena struktuře hadí kůže. Jde o užovku obojkovou, u nás nejrozšířenější had, vybavený jedem, jenž ale nikdy neuštkne.